

PŘEHLED JUDIKATURY

ve věcech
pracovněprávních

Náhrada škody

2., aktualizované a rozšířené vydání

Sestavil

JIŘÍ DOLEŽÍLEK

JUDIKATURA

PŘEHLED JUDIKATURY
ve věcech pracovněprávních

Náhrada škody

PŘEHLED JUDIKATURY **ve věcech pracovněprávních**

Náhrada škody

2., aktualizované a rozšířené vydání

Sestavil
Jiří Doležilek

Vzor citace: Doležilek, J.: Přehled judikatury ve věcech pracovněprávních. Náhrada škody. Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012, s. 400.

Právní stav citované judikatury byl uzavřen ke dni 30. 4. 2011.

© Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012

ISBN: 978-80-7357-716-2

PŘEHLED JUDIKATURY ve věcech pracovněprávních

Úvod	19	17. Rozsah náhrady škody v případě škody způsobené neznámým pachatelem	28
A. ODPOVĚDNOST ZAMĚSTNANCE ZA ŠKODU	21	18. Způsob náhrady škody	28
I. OBECNÁ ODPOVĚDNOST	21	19. Vliv skončení pracovního poměru na posuzování odpovědnosti zaměstnance za škodu	28
1. Vyloučení odpovědnosti zaměstnance za škodu způsobenou třetí osobě ...	21	20. Odpovědnost zaměstnance za škodu způsobenou zaměstnavateli tím, že se jeho pohledávka stala nedobytnou. Závěr o nedobytnosti pohledávky	31
2. Odpovědnost zaměstnance za škodu způsobenou třetí osobě	21	II. ODPOVĚDNOST ZAMĚSTNANCE ZA ŠKODU PŘI NEPLATNÉM ROZVÁZÁNÍ PRACOVNÍHO POMĚRU	33
3. Souvislost porušení povinností zaměstnance s plněním jeho pracovních úkolů	21	21. Právo zaměstnavatele na náhradu škody podle § 70 zákoníku práce ..	33
4. Meze plnění pracovních úkolů zaměstnancem a přímé souvislosti s ním	21	22. Právo zaměstnavatele na náhradu škody podle § 70 zákoníku práce ..	33
5. Odpovědnost zaměstnance za škodu vzniklou zaměstnavateli zaplacením pokuty uložené orgánem bezpečnosti práce	22	III. ODPOVĚDNOST ZA SCHODEK NA SVĚŘENÝCH HODNOTÁCH, KTERÉ JE ZAMĚSTNANEC POVINEN VYÚČTOVAT	35
6. Povaha otázky příčinné souvislosti mezi porušením právní povinnosti a vznikem škody	22	23. Účinnost dohody o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování	35
7. Škoda způsobená zaviněným porušením povinností zaměstnance ..	23	24. Počátek účinnosti dohody o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování. Odkládací podmínka	35
8. Zavinění zaměstnance	25	25. Platnost dohody o společné odpovědnosti za schodek, ve které nebyl ustanoven vedoucí	36
9. Obecná odpovědnost zaměstnance za škodu vzniklou schodkem na svěřených hodnotách	25	26. Platnost dohody o odpovědnosti z hlediska existence pracovněprávního vztahu	36
10. Odpovědnost zaměstnance za škodu vzniklou neoprávněnými výplatami	25	27. Platnost dohody o odpovědnosti uzavřené při dohodě o pracovní činnosti	37
11. Odpovědnost zaměstnance za škodu vzniklou v důsledku požáru	26	28. Forma dohody o odpovědnosti ...	37
12. Odpovědnost zaměstnance za svěřené vozidlo	26	29. Podmínky platnosti dohody o odpovědnosti	37
13. Souběh obecné a zvláštní odpovědnosti zaměstnanců za škodu	27		
14. Rozsah náhrady škody v případě spoluzavinění zaměstnavatele ...	27		
15. Předpoklady pro úhradu poměrné části škody	27		
16. Dělená odpovědnost více zaměstnanců	28		

30. Platnost dohody o odpovědnosti z hlediska označení zaměstnavatele v dohodě	37	48. Trvání odpovědnosti při uložení trestu zákazu činnosti	48
31. Platnost dohody o odpovědnosti z hlediska věku zaměstnance při jejím uzavření	38	49. Zánik dohody o odpovědnosti. Forma odstoupení od dohody o odpovědnosti	49
32. Platnost dohody o odpovědnosti z hlediska věku zaměstnance při jejím uzavření	38	50. Forma odstoupení od dohody o odpovědnosti	49
33. Podpis dohody o odpovědnosti	39	51. Schodek (manko) vzniklý na svěřených hodnotách ve více zúčtovacích obdobích	49
34. Platnost dohody o odpovědnosti z hlediska označení funkce vykonávané zaměstnancem a z hlediska provedení inventarizace hodnot	40	52. Pojem schodku na svěřených hodnotách	50
35. Platnost dohody o odpovědnosti z hlediska označení funkce a pracoviště zaměstnance a z hlediska vymezení hodnot	40	53. Škoda vzniklá nesprávným přeceněním zásob zboží a jeho poškozením nebo znehodnocením. Tzv. účetní schodek	50
36. Předmět dohody o odpovědnosti	42	54. Kompenzace přebytků se schodky	50
37. Předmět dohody o odpovědnosti	42	55. Odpovědnost pachatele vloupání za škodu vzniklou schodkem na svěřených hodnotách	50
38. Předmět dohody o odpovědnosti	42	56. Odpovědnost zaměstnance za škodu vzniklou výplatou prostředků určených k výplatě mezd neoprávněnému zaměstnanci	52
39. Předmět dohody o odpovědnosti	43	57. Průkaznost inventarizace	52
40. Okruh zaměstnanců, se kterými je třeba uzavřít dohodu o odpovědnosti	44	58. Povahy škody vzniklé odcizením svěřených hodnot, které je zaměstnanec povinen vyúčtovat. Zproštění se odpovědnosti za škodu, umožnil-li zaměstnanec její vznik porušením svých povinností	53
41. Výhrada podmínky při uzavření dohody o společné odpovědnosti	44	59. Zproštění odpovědnosti za schodek zaviněný třetí osobou	54
42. Dohody o společné odpovědnosti	44	60. Odpovědnost za schodek vzniklý zneužitím platební karty	55
43. Odpovědnost více zaměstnanců s individuálními dohodami o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování	45	61. Závady v pracovních podmínkách odpovědných zaměstnanců	56
44. Odpovědnost více zaměstnanců s individuálními dohodami o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování	45	62. Význam závazku zaměstnavatele odstranit závady v pracovních podmínkách před uzavřením dohody o odpovědnosti	56
45. Rozsah odpovědnosti zaměstnance, který převzal závazek o společné odpovědnosti spolu s ostatními zaměstnanci	47	63. Plnění povinnosti zaměstnavatele zajišťovat odpovědným zaměstnancům pracovní podmínky pro řádné plnění pracovních úkolů	57
46. Trvání odpovědnosti při změnách pracovního poměru	48	64. Škoda zaměstnavatele jako podnikové riziko	57
47. Trvání odpovědnosti v průběhu pracovního poměru	48		

65. Tzv. normy ztratného při odpovědnosti za schodek	57
66. Důvody zproštění odpovědnosti zaměstnance za schodek. Nevytvoření řádných pracovních podmínek. Objektivní příčiny vzniku schodku	58
67. Důvody zproštění odpovědnosti zaměstnance za schodek. Nedostatečné obsazení prodejny. Nedostatek skladovacích prostor . . .	58
68. Důvody zproštění odpovědnosti zaměstnance za schodek	58
69. Důvody zproštění odpovědnosti zaměstnance za schodek	58
70. Důvody zproštění odpovědnosti zaměstnance za schodek. Znemožnění dispozice se svěřenými hodnotami	59
71. Důkazní břemeno v řízení o náhradu škody vzniklé schodkem na svěřených hodnotách. Důvody zproštění odpovědnosti zaměstnance za schodek	59
72. Důkazní břemeno zaměstnavatele v řízení o náhradu škody vzniklé schodkem na svěřených hodnotách. Důvody zproštění odpovědnosti zaměstnance za schodek	59
73. Podmínky zproštění odpovědnosti zaměstnance za schodek	60
74. Nevytvoření přiměřených pracovních podmínek a odpovědnost zaměstnance za schodek na svěřených hodnotách	62
75. Bezdůvodné obohacení vzniklé plněním přijatým zaměstnavatelem od zaměstnance na úhradu schodku, který zaměstnanec nezavinil	62
76. Rozsah náhrady škody při společné odpovědnosti za schodek	62
77. Kogentní povaha ustanovení o rozsahu společné odpovědnosti za schodek	62
78. Rozsah náhrady škody při společné odpovědnosti za schodek	63
79. Postavení společně odpovědného zaměstnance, který nebyl platně ustanoven zástupcem vedoucího . . .	63

80. Předpoklady pro použití zmírňovacího práva soudu v případě odpovědnosti za schodek	63
81. Snížení výše náhrady škody u jednotlivého člena kolektivu společně odpovědných zaměstnanců	63
82. Přednost omezení odpovědnosti zaměstnance pro porušení povinnosti zaměstnavatele před snížením výše náhrady škody	64
83. Zkoumání předpokladů ke snížení výše náhrady škody	64
84. Přednost zjištění výše škody, za kterou zaměstnanec odpovídá, před snížením výše náhrady škody podle § 264 zákoníku práce	66
85. Rozhodnutí soudu o nákladech řízení o náhradu škody v případě snížení její výše podle § 264 zákoníku práce . .	69

IV. ODPOVĚDNOST ZA ZTRÁTU SVĚŘENÝCH PŘEDMĚTŮ

86. Předpoklady odpovědnosti zaměstnance za ztrátu svěřených předmětů. Způsobilé předměty odpovědnosti	71
87. Předpoklady odpovědnosti zaměstnance za ztrátu svěřených předmětů. Způsobilý předmět odpovědnosti	71
88. Předpoklady odpovědnosti zaměstnance za ztrátu svěřených předmětů. Náležitosti písemného potvrzení	71
89. Předpoklady práva zaměstnavatele na náhradu škody podle § 255 zákoníku práce. Právo zaměstnavatele na vydání věci . . .	72
90. Obecná odpovědnost zaměstnance za škodu při nesplnění podmínek odpovědnosti podle § 255 zákoníku práce	72
91. Důvody zproštění odpovědnosti zaměstnance	72
92. Rozsah náhrady škody	72
93. Vydání bezdůvodného obohacení zaměstnance při nevrácení věci	

svěšené mu zaměstnavatelem k výkonu práce	73
--	----

**V. URČOVÁNÍ VÝŠE NÁHRADY ŠKODY
A JEJÍ PROJEDNÁVÁNÍ
SE ZAMĚSTNANCEM
A ODBOROVOU ORGANIZACÍ.
PROMLČENÍ PRÁVA
NA NÁHRADU ŠKODY**

94. Bezdůvodné odmítnutí plnění nabídnutého zaměstnancem zaměstnavateli. Znemožnění naturální restituice zaměstnavatelem	75
95. Právní význam uznání závazku zaměstnance k náhradě škody	75
96. Forma uznání závazku zaměstnance k náhradě škody a dohody o způsobu je- jí úhrady. Povaha uznání závazku k ná- hradě škody. Platnost dohody o způso- bu úhrady škody	77
97. Uznání závazku zaměstnance k náhradě škody a dohoda o narovnání	78
98. Rozlišení uznání závazku zaměstnance k náhradě škody a dohody o narovnání	78
99. Uznání budoucího závazku	78
100. Splatnost práva na náhradu škody určené zaměstnavatelem bez projednání se zaměstnancem a odborovou organizací	79
101. Prodlení zaměstnance s plněním povinnosti k náhradě škody	79
102. Promlčení práva na náhradu škody	80
103. Počátek běhu promlčecí doby . . .	81
104. Počátek běhu promlčecí doby k uplatnění práva na náhradu škody vzniklé zaměstnavateli zaplacením uložené pokuty	82
105. Počátek běhu promlčecí doby k uplatnění práva na náhradu škody vzniklé zaměstnavateli zaplacením peněžní částky odepsáním z peněžního účtu	82
106. Subjektivní a objektivní promlčecí doba k uplatnění práva na náhradu	

škody. Promlčení práva na náhradu škody, která má povahu opětovného plnění	82
107. Běh promlčecí doby k uplatnění práva na náhradu škody. Adhezní řízení	83
108. Stavení promlčení během adhezního řízení	83
109. Běh promlčecí doby k uplatnění práva na náhradu škody. Řádné pokračování v řízení	85
110. Běh promlčecí doby k uplatnění práva na náhradu škody. Řádné pokračování v řízení	85
111. Účinky uplatnění práva na náhradu škody proti jednomu z více odpovědných zaměstnanců	86
112. Běh promlčecí doby k uplatnění práva na náhradu škody. Adhezní řízení	86
113. Uplatnění práva na náhradu škody u místně a věcně nepřislušného soudu	87
114. Osobní účinky uplatnění práva na náhradu škody u soudu	87
115. Stavení běhu promlčecí doby práva příznaného exekučním titulem . . .	88

**B. ODPOVĚDNOST
ZAMĚSTNAVATELE
ZA ŠKODU**

I. OBECNÁ ODPOVĚDNOST

116. Předpoklady obecné odpovědnosti zaměstnavatele za škodu	89
117. Předpoklady obecné odpovědnosti zaměstnavatele za škodu	89
118. Objektivní povaha obecné odpovědnosti zaměstnavatele za škodu	89
119. Povaha obecné odpovědnosti zaměstnavatele za škodu	90
120. Dobré mravy	90
121. Předpoklady obecné odpovědnosti zaměstnavatele za škodu (plnění pracovních úkolů zaměstnance a přímá souvislost s ním)	91

122. Odpovědnost za škodu způsobenou krádeží osobních věcí zaměstnance na ubytovně	91
123. Právo zaměstnance na náhradu škody při neplatném rozvázání pracovního poměru	91
124. Odpovědnost zaměstnavatele za škodu způsobenou zaměstnanci neplatným rozvázáním pracovního poměru	91
125. Právo zaměstnance na náhradu škody po právní moci rozhodnutí o neplatnosti rozvázání pracovního poměru	93
126. Právo zaměstnance odvolaného z pracovního místa na náhradu škody	94
127. Právo zaměstnance odvolaného z pracovního místa na náhradu škody. Výše škody	95
128. Odpovědnost zaměstnavatele za škodu vzniklou zaměstnanci nepravdivým pracovním posudkem	97
129. Odpovědnost zaměstnavatele za škodu vzniklou zaměstnanci nevydáním potvrzení o zaměstnání	97
130. Náhrada škody v souvislosti s dohodou o rozvázání pracovního poměru (odstupné)	99
131. Povaha škody vzniklé nevyplacením odstupného	100
132. Náhrada škody v souvislosti s dohodou o rozvázání pracovního poměru (náhrada za ztrátu na výdělků)	102
133. Náhrada škody vzniklé nesprávnou výplatou náhrady za ztrátu na výdělků (zaplacení vyšší daně z příjmů fyzických osob)	104

zaměstnanci pracovním úrazem nebo nemocí z povolání	109
134. Pojem pracovního úrazu	109
135. Pojem pracovního úrazu. Příčinná souvislost mezi úrazovým dějem a porušením zdraví při existenci latentního chorobného stavu	110
136. Působení chemických látek jako příčina pracovního úrazu. Odpovědnost za poškození zdraví nastalé v souvislosti se závadným pracovním prostředím	112
137. Příčinná souvislost mezi úrazovým dějem a poškozením na zdraví	113
138. Infarkt myokardu nebo jiná cévní příhoda jako pracovní úraz	113
139. Příčinná souvislost mezi úrazovým dějem a poškozením na zdraví. Spolupůsobení predispozice u poškozeného při úrazovém ději	114
140. Pracovní úraz způsobený nadměrnou námahou při tělesné nebo duševní práci	114
141. Vliv zdravotní predispozice zaměstnance na příčinnou souvislost mezi pracovním úrazem a invaliditou	114
142. Příčinná souvislost mezi úrazovým dějem a poškozením na zdraví	115
143. Souvislost úrazu s plněním pracovních úkolů zaměstnancem. Hlediska posuzování	115
144. Souvislost úrazu s plněním pracovních úkolů zaměstnancem. Hlediska posuzování	115
145. Souvislost úrazu s plněním pracovních úkolů zaměstnancem. Hlediska posuzování	116
146. Souvislost úrazu s plněním pracovních úkolů zaměstnancem. Cesta do zaměstnání	117
147. Souvislost úrazu s plněním pracovních úkolů zaměstnancem. Cesta do zaměstnání	117
148. Souvislost úrazu s plněním pracovních úkolů zaměstnancem. Cesta ke stravování	119

II. ODPOVĚDNOST ZAMĚSTNAVATELE ZA ŠKODU PŘI PRACOVNÍCH ÚRAZECH A NEMOCECH Z POVOLÁNÍ 109

1. Předpoklady odpovědnosti zaměstnavatele za škodu vzniklou

149. Souvislost úrazu s plněním pracovních úkolů zaměstnancem. Úraz při přespávání v ubikaci . . .	122	163. Souvislost úrazu s plněním pracovních úkolů zaměstnancem. Úraz při výkonu pedagogického dozoru . . .	128
150. Souvislost úrazu s plněním pracovních úkolů zaměstnancem	122	164. Odpovědnost za škodu vzniklou úrazem zaměstnance v nepřímé souvislosti s plněním jeho pracovních úkolů	129
151. Souvislost úrazu s plněním pracovních úkolů zaměstnancem. Napadení zaměstnance jinou osobou	122	165. Úraz dítěte při výchově v mateřské škole	129
152. Souvislost úrazu s plněním pracovních úkolů zaměstnancem. Úraz po dokončení pracovního úkolu	122	166. Úraz žáka školy v přestávce mezi vyučovacími hodinami	129
153. Souvislost úrazu s plněním pracovních úkolů zaměstnancem. Úraz domácí dělnice	122	167. Prokazování pracovního úrazu . . .	129
154. Souvislost úrazu s plněním pracovních úkolů zaměstnancem. Náhlá nevolnost	123	168. Pojem nemoci z povolání	130
155. Souvislost úrazu s plněním pracovních úkolů zaměstnancem. Úraz řidiče	123	169. Podmínky odpovědnosti zaměstnavatele za škodu vzniklou zaměstnanci nemocí z povolání	130
156. Souvislost úrazu s plněním pracovních úkolů zaměstnancem. Vybočení z plnění pracovních úkolů	123	170. Podmínky odpovědnosti zaměstnavatele za škodu vzniklou zaměstnanci nemocí z povolání	132
157. Souvislost úrazu s plněním pracovních úkolů zaměstnancem. Úraz během přestávky školení . . .	123	171. Podmínky, za nichž vzniká nemoc z povolání	132
158. Souvislost úrazu s plněním pracovních úkolů zaměstnancem. Team-building	125	172. Podmínky, za nichž vzniká nemoc z povolání, a prodej podniku	134
159. Souvislost úrazu s plněním pracovních úkolů zaměstnancem. Vybočení z plnění pracovních úkolů	127	173. Podmínky odpovědnosti zaměstnavatele za škodu vzniklou zaměstnanci nemocí z povolání	136
160. Souvislost úrazu s plněním pracovních úkolů zaměstnancem. Očkování jako pracovní úraz	128	174. Vliv predispozice zaměstnance pro onemocnění nemocí z povolání na odpovědnost zaměstnavatele za škodu. Význam příčiny vzniku nemoci z povolání pro odpovědnost zaměstnavatele za škodu	137
161. Souvislost úrazu s plněním pracovních úkolů zaměstnancem. Úraz při požívání ochranných nápojů v horkých provozech	128	175. Odpovědnost zaměstnavatele za škodu při nemoci z povolání za situace, kdy zaměstnanec trpí i jinými nemocemi	138
162. Souvislost úrazu s plněním pracovních úkolů zaměstnancem. Úraz při pracovní cestě konané vlastním motorovým vozidlem	128	176. Odpovědnost zaměstnavatele za škodu při nemoci z povolání za situace, kdy zaměstnanec trpí i jinými nemocemi	139
		177. Odpovědnost zaměstnavatele za škodu vzniklou dvěma nemocemi z povolání	139
		178. Narušení sluchu jako následek pracovního úrazu a jako následek nemoci z povolání	139

179.	Okamžik vzniku škody při nemoci z povolání	140
180.	Odpovědnost zaměstnavatele za poškození zdraví zaměstnance chemickými nebo jinými látkami. Obecná odpovědnost zaměstnavatele za škodu	141
181.	Odpovědnost zaměstnavatele za škodu na zdraví zaměstnance vzniklou porušováním předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci ze strany zaměstnavatele	141

2. Úplné nebo částečné zproštění odpovědnosti zaměstnavatele

182.	Seznámení zaměstnance s bezpečnostními předpisy a pokyny	143
183.	Zproštění odpovědnosti za škodu vzniklou úrazem žáku základní školy	143
184.	Zavinění zaměstnance	145
185.	Konkrétnost bezpečnostního předpisu. Zavinění zaměstnance	146
186.	Podmínky pro úplné zproštění odpovědnosti	147
187.	Konkrétnost bezpečnostních předpisů a pokynů. Předpisy a pokyny všeobecného charakteru	147
188.	Pravidla silničního provozu jako bezpečnostní předpis	147
189.	Konkrétnost bezpečnostního předpisu. Vyhodnocení bezpečnostního předpisu zaměstnancem	148
190.	Předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci	149
191.	Rozsah povinnosti zaměstnance používat přidělené osobní ochranné prostředky. Předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci	150
192.	Pokyny k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci	151
193.	Nedostatek zavinění zaměstnance. Vykonávání prací v rozporu s bezpečnostními předpisy na příkaz nadřízených	152

194.	Pracovní úraz při práci se strojem, který neměl být vůbec v provozu. Seznámení zaměstnance s bezpečnostními předpisy a pokyny	152
195.	Předpoklady pro zproštění odpovědnosti. Zabezpečení znalosti bezpečnostních předpisů	152
196.	Náhoda jako jedna z příčin pracovního úrazu	153
197.	Porušení dopravních předpisů zaměstnancem při pracovní cestě konané vlastním motorovým vozidlem	153
198.	Zproštění odpovědnosti. Kontrola znalostí dopravních předpisů zaměstnavatelem. Zaviněné porušení dopravních předpisů zaměstnancem	154
199.	Opilost zaměstnance. Stupeň opojení	156
200.	Opilost zaměstnance. Míra požití alkoholického nápoje	157
201.	Opilost zaměstnance. Tolerance požívání alkoholu na pracovišti vedoucími zaměstnanci	157
202.	Pojem lehkomyšlného jednání zaměstnance	157
203.	Posuzování lehkomyšlného jednání zaměstnance	159
204.	Posuzování lehkomyšlného jednání zaměstnance	159
205.	Lehkomyšlné jednání zaměstnance a porušení bezpečnostních předpisů	159
206.	Lehkomyšlné jednání zaměstnance a porušení bezpečnostních předpisů	160
207.	Lehkomyšlné jednání zaměstnance	161
208.	Zákaz zproštění se odpovědnosti zaměstnavatele v případě pracovního úrazu při odvracení škody	162
209.	Zproštění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu způsobenou pracovním úrazem nebo nemocí z povolání. Důkazní břemeno zaměstnavatele v řízení o náhradu škody z pracovního úrazu nebo nemoci z povolání	163

210. Zproštění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu způsobenou pracovním úrazem. Vedlejší účastník na straně zaměstnavatele	164
---	-----

3. Rozsah náhrady škody 166

211. Samostatnost dílčích práv na odškodnění pracovního úrazu nebo nemoci z povolání	166
212. Samostatnost dílčích práv na odškodnění pracovního úrazu. Příčinná souvislost mezi úrazovým dějem a poškozením na zdraví u jednotlivých dílčích práv	166
213. Právo na odškodnění pracovního úrazu a poskytnutí pojistného plnění	166
214. Právo poškozeného na úroky z prodlení	166
215. Náhrada nákladů spojených s účastí poškozeného zaměstnance v trestním řízení	167
216. Samostatnost dílčích práv na náhradu škody na zdraví. Způsob určení nákladů řízení	167
217. Odpovědnost za škodu při pracovním úrazu. Příjem z vlastní výdělečné činnosti zaměstnance	169
218. Práva zaměstnance z odpovědnosti za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání po zániku zaměstnavatele	170
219. Zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání. Náklady řízení. Vedlejší účastník	173

4. Náhrada za ztrátu na výdělku 176

220. Náhrada za ztrátu na výdělku po dobu pracovní neschopnosti po skončení pracovního poměru	176
221. Doba vzniku práva na náhradu za ztrátu na výdělku	176
222. Doba vzniku práva na náhradu za ztrátu na výdělku	177

223. Doba vzniku práva na náhradu za ztrátu na výdělku	177
224. Samostatnost práv na náhradu za ztrátu na výdělku po dobu pracovní neschopnosti a po skončení pracovní neschopnosti	178
225. Samostatnost práv na náhradu za ztrátu na výdělku po dobu pracovní neschopnosti a po skončení pracovní neschopnosti	179
226. Samostatnost práva na náhradu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti. Uplatnění části práva	180
227. Pojem ztráty na výdělku. Ztráta příjmu ze samostatné výdělečné činnosti	180
228. Průměrný výdělek pro účely náhrady za ztrátu na výdělku	182
229. Rozhodné období pro určení průměrného výdělku zaměstnance	182
230. Rozhodné období pro určení průměrného výdělku zaměstnance. Zaměstnání u více zaměstnavatelů v rozhodném období	183
231. Povaha otázky výše průměrného výdělku zaměstnance	183
232. Rozhodné období pro určení průměrného výdělku při zvýšeném pracovním úsilí zaměstnance	184
233. Pravděpodobný výdělek zaměstnance	185
234. Náhrada za ztrátu na výdělku u poživatele invalidního důchodu pro obecné onemocnění	187
235. Příčinná souvislost mezi nemocí z povolání a ztrátou na výdělku. Náhrada za ztrátu na výdělku u zaměstnance, který je poživatelem starobního důchodu	187
236. Náhrada za ztrátu na výdělku u poživatelů starobních a invalidních důchodů	188
237. Náhrada za ztrátu na výdělku u zaměstnance s invalidním důchodem přiznaným mu místo důchodu starobního	188

238. Náhrada za ztrátu na výděлку u poživitele tzv. stavovského invalidního důchodu	189	249. Náhrada za ztrátu na výděлку po rozvázání pracovního poměru z důvodu dosažení nejvyšší přípustné expozice	205
239. Náhrada za ztrátu na výděлку u poživitele tzv. stavovského invalidního důchodu	190	250. Náhrada za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti. Skončení pracovního poměru. Určení výše náhrady	206
240. Příčinná souvislost mezi škodou na výděлку a nemocí z povolání. Obecné onemocnění vedle nemoci z povolání	191	251. Náhrada za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti. Průměrný výdělek zaměstnance. Podmínky řízení. Překážka věci rozsouzené	209
241. Počátek běhu subjektivní promlčecí doby pro uplatnění práva na náhradu za ztrátu na výděлку u poživitele invalidního důchodu	193	252. Náhrada za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti. Pravděpodobný výdělek, kterého by zaměstnanec dosáhl u jiného zaměstnavatele	210
242. Náhrada za ztrátu na výděлку u zaměstnance dosahujícího po pracovním úrazu nebo nemoci z povolání výděлку se zvýšeným pracovním úsilím	194	253. Náhrada za ztrátu na výděлку po převedení zaměstnance na jinou práci pro ohrožení nemocí z povolání	215
243. Náhrada za ztrátu na výděлку u zaměstnance dosahujícího po pracovním úrazu nebo nemoci z povolání výděлку se zvýšeným pracovním úsilím	195	254. Náhrada za ztrátu na výděлку a dosažení nejvyšší přípustné expozice. Fixní renta. Změna poměrů	215
244. Náhrada za ztrátu na výděлку u zaměstnance dosahujícího po pracovním úrazu nebo nemoci z povolání výděлку se zvýšeným pracovním úsilím. Rozdíl mezi náhradou za ztrátu na výděлку a náhradou za ztížení společenského uplatnění	196	255. Náhrada za ztrátu na výděлку a dosažení nejvyšší přípustné expozice. Výdělek po pracovním úrazu nebo po zjištění nemocí z povolání u zaměstnanců, kteří přestali vykonávat původní práci z důvodů nesouvisejících s pracovním úrazem nebo nemocí z povolání. Úprava náhrady za ztrátu na výděлку podle valorizačních předpisů	218
245. Zvýšené pracovní úsilí poživitele invalidního důchodu	197	256. Náhrada za ztrátu na výděлку a dosažení nejvyšší přípustné expozice	222
246. Náhrada za ztrátu na výděлку po rozvázání pracovního poměru z důvodu uvedeného v § 52 písm. a) zákoníku práce	200	257. Náhrada za ztrátu na výděлку po převedení na jinou práci nebo po rozvázání pracovního poměru	226
247. Náhrada za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti. Náhrada za ztrátu na výděлку po rozvázání pracovního poměru zaměstnance z důvodu uvedeného v § 52 písm. c) zákoníku práce	203	258. Vztah nejvyšší přípustné expozice a nemocí z povolání	228
248. Náhrada za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti. Postavení zaměstnance, který je pro nedostatek vhodných pracovních příležitostí bez zaměstnání	204	259. Výše náhrady za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti v případě vzniku práva až	

	po skončení pracovního poměru bez souvislosti s následky pracovního úrazu. Průměrný výdělek	228
260.	Stanovení náhrady za ztrátu na výdělku v případě nezaměstnanosti poškozeného zaměstnance	231
261.	Výdělek po pracovním úrazu u podnikatele	232
262.	Příjmy z podnikání a „výdělek po pracovním úrazu“	233
263.	Výdělek zaměstnance po pracovním úrazu nebo po zjištění nemoci z povolání	233
264.	Výdělek zaměstnance po pracovním úrazu. Hmotné zabezpečení uchazeče o zaměstnání. Minimální mzda . . .	234
265.	Náhrada za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti. Zvláštní příspěvek horníkům	237
266.	Náhrada za ztrátu na výdělku u zaměstnance v pracovním poměru na dobu určitou	240
267.	Náhrada za ztrátu na výdělku u zaměstnance v pracovním poměru na dobu určitou	241
268.	Náhrada za ztrátu na výdělku u zaměstnance v pracovním poměru na dobu určitou. Výdělek, kterého by zaměstnanec dosáhl u jiného zaměstnavatele	241
269.	Náhrada za ztrátu na výdělku formou pravidelné měsíční úhrady (renty)	244
270.	Náhrada za ztrátu na výdělku formou pravidelné měsíční úhrady (renty). Změna poměrů	244
271.	Úprava náhrady za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti podle čl. VI bodu 6 zákona č. 74/1994 Sb.	246
272.	Náhrada za ztrátu na výdělku. Úprava náhrady za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti podle čl. VI bodu 6 zákona č. 74/1994 Sb.	248
273.	Náhrada za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti.	

	Úprava náhrady za ztrátu na výdělku u zaměstnanců, kteří dovršili věk 65 let v době před 1. 1. 1989	248
274.	Výše náhrady za ztrátu na výdělku přiznávaná po 1. 1. 1993	250
275.	Stanovení náhrady za ztrátu na výdělku po 1. 1. 1993 „v hrubé výši“. Zvýšení náhrady za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti při škodě vzniklé před 1. 1. 1993	250
276.	Zvýšení náhrady za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti. Nařízení vlády	253
277.	Zvýšení náhrady za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti. Nařízení vlády	255
278.	Náhrada za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti. Důvody odmítnutí zajištěné práce	257
279.	Náhrada za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti. Opomenutí výdělku zaměstnancem	259
280.	Splatnost náhrady za ztrátu na výdělku. Úroky z prodlení . . .	261
281.	Právo zaměstnavatele na vrácení přeplatku náhrady za ztrátu na výdělku	263
282.	Právo zaměstnavatele na vrácení přeplatku náhrady za ztrátu na výdělku	264
5.	Náhrada za bolest a ztížení společenského uplatnění	265
283.	Povaha náhrady za bolest	265
284.	Bolestné z důvodu rehabilitace . . .	265
285.	Náhrada za ztížení společenského uplatnění v souvislosti se zhoršením zdravotního stavu zaměstnance po onemocnění nemocí z povolání. Počátek běhu promlčecí doby . . .	265
286.	Náhrada za ztížení společenského uplatnění v souvislosti se zhoršením zdravotního stavu zaměstnance po onemocnění nemocí z povolání. Počátek běhu promlčecí doby . . .	266

287. Náhrada škody na zdraví. Vznik dalšího nároku. Zhoršení zdravotního stavu. Pojištění odpovědnosti za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání	267	6. Účelně vynaložené náklady spojené s léčením	288
288. Určení výše náhrady za ztížení společenského uplatnění při zhoršení zdravotního stavu poškozeného	267	301. Účelně vynaložené náklady spojené s léčením. Druhy nákladů	288
289. Ztížení společenského uplatnění. Promlčení. Vědomost poškozeného o škodě	268	302. Náklady na dietní stravování	288
290. Náhrada za ztížení společenského uplatnění a výkon zaměstnání se zvýšeným úsilím	273	303. Náklady spojené s návštěvami poškozeného zaměstnance	288
291. Analogie při aplikaci vyhlášky o odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění. Maximalizace náhrady za bolest a ztížení společenského uplatnění	273	304. Podmínky přiznání nákladů na dietní stravování. Promlčení	288
292. Stanovení výše náhrady za ztížení společenského uplatnění	273	305. Účelně vynaložené náklady spojené s léčením. Svobodná volba lékaře	289
293. Zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění	274	306. Náhrada nákladů zdravotní péče placených zaměstnancem	290
294. Podmínky pro mimořádné zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění	276	7. Věcná škoda	292
295. Rozhodování o mimořádném zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění	278	307. Pojem věcná škoda	292
296. Prodlení s placením zvýšení odškodnění za ztížení společenského uplatnění	280	308. Pojem věcná škoda	292
297. Výše náhrady za bolest a ztížení společenského uplatnění při poškození na zdraví před 29. 1. 1993, vznikly-li bolest a ztížení společenského uplatnění po tomto datu	281	309. Pojem věcná škoda	292
298. Výše náhrady za bolest a ztížení společenského uplatnění z poškození zdraví způsobeného před 1. 9. 1981	282	310. Pojem věcná škoda. Náklady na obstarání domácnosti	292
299. Náhrada za bolest. Aplikace vyhlášky č. 440/2001 Sb.	284	8. Náhrada škody pozůstalým	293
300. Náhrada za bolest. Počátek běhu subjektivní promlčecí doby	285	311. Náhrada nákladů na výživu pozůstalých. Okruh oprávněných osob	293
		312. Podmínky práva na náhradu nákladů na výživu pozůstalých	293
		313. Náhrada nákladů na výživu pozůstalé družky a jejich dětí	293
		314. Doba rozhodná pro vznik, rozsah a další trvání práva na náhradu nákladů na výživu pozůstalých	294
		315. Věcná škoda	295
		316. Věcná škoda a náklady pozůstalé manželky na práce vykonávané dříve poškozeným zaměstnancem	295
		317. Uplatnění práva pozůstalých dětí na jednorázové odškodnění a náhradu nákladů na jejich výživu	296
		318. Povaha práva na náhradu nákladů na výživu pozůstalých. Změna poměrů	296
		319. Náhrada nákladů na výživu pozůstalých. Střet zájmů mezi pozůstalými	297
		320. Valorizace náhrady nákladů na výživu pozůstalých	298

321.	Valorizace náhrady nákladů na výživu pozůstalých	299
322.	Náhrada nákladů na výživu pozůstalých a změna rozhodnutí v důsledku změny poměrů. Rozsah náhrady. Valorizace průměrného výdělku a valorizace důchodu	301
323.	Rozsah náhrady nákladů pohřbu	302
9.	Změna poměrů poškozeného	303
324.	Změna poměrů poškozeného rozhodných pro určení výše náhrady za ztrátu na výdělků po uzavření dohody o narovnání . . .	303
325.	Změna poměrů poškozeného rozhodných pro určení výše náhrady za ztrátu na výdělků. Počátek změny povinnosti zaměstnavatele	303
326.	Splnění podmínek pro vznik práva na starobní důchod z hlediska změny poměrů poškozeného	304
327.	Splnění podmínek pro vznik práva na starobní důchod z hlediska změny poměrů poškozeného	304
328.	Změna poměrů poškozeného v souvislosti s přiznáním starobního důchodu	305
329.	Změna poměrů poškozeného rozhodných pro určení výše náhrady za ztrátu na výdělků. Obecné onemocnění vylučující výdělečnou činnost	306
330.	Změna poměrů poškozeného rozhodných pro určení výše náhrady za ztrátu na výdělků. Výkon trestu odnětí svobody poškozeným	306
331.	Změna poměrů poškozeného rozhodných pro určení výše náhrady za ztrátu na výdělků. Studium poškozeného na vysoké škole . . .	307
332.	Změna poměrů poškozeného rozhodných pro určení výše náhrady za ztrátu na výdělků. Výdělek přesahující průměrný výdělek před vznikem škody. Úprava náhrady za ztrátu na výdělků podle valorizačních předpisů	308

333.	Změna poměrů poškozeného rozhodných pro určení výše náhrady za ztrátu na výdělků. Výdělek po pracovním úrazu přesahující průměrný výdělek před vznikem škody. Úprava náhrady za ztrátu na výdělků podle valorizačních předpisů	309
334.	Změna poměrů poškozeného rozhodných pro určení výše náhrady za ztrátu na výdělků. Vyšší výdělek zaměstnance po pracovním úrazu nebo nemoci z povolání	311
335.	Změna poměrů. Změna rozsudku odsuzujícího k plnění v budoucnu splatné náhrady za ztrátu na výdělků	311
336.	Změna poměrů poškozeného rozhodných pro vznik práva na náhradu za ztrátu na výdělků. Výkon vazby poškozeným	314
337.	Změna poměrů poškozeného přiznáním jiného invalidního důchodu	316
338.	Průměrný výdělek při změně poměrů poškozeného přiznáním jiného invalidního důchodu	317
339.	Náhrada za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti. Změna poměrů v souvislosti s obecným onemocněním nebo zhoršením zdravotního stavu zaměstnance	319

III.	ODPOVĚDNOST ZA ŠKODU NA ODLOŽENÝCH VĚCÍCH	323
340.	Předpoklady odpovědnosti za škodu na odložených věcech	323
341.	Podmínky odpovědnosti zaměstnavatele	323
342.	Omezení odpovědnosti zaměstnavatele	323
343.	Rozsah odpovědnosti zaměstnavatele. Odpovědnost vůči osobám, které nejsou zaměstnanci	324
344.	Odpovědnost za škodu způsobenou odcizením přenosné počítačky . . .	324
345.	Odpovědnost za škodu způsobenou odcizením mzdy	325

346. Odpovědnost za škodu způsobenou odcizením osobního automobilu zaměstnance	325
347. Odpovědnost za škodu způsobenou na věcech odložených ve služebním motorovém vozidle	326
348. Zánik práva na náhradu škody pro nesplnění ohlašovací povinnosti zaměstnance	326
349. Ohlašovací povinnost zaměstnance. Adresát ohlášení škody	327
350. Ohlašovací povinnost zaměstnance. Lhůta pro ohlášení vzniku škody	328

IV. STŘET ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODU

PODLE ZÁKONÍKU PRÁCE A PODLE OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU. REGRESNÍ PRÁVO ZAMĚSTNAVATELE	329
--	------------

351. Střet odpovědnosti za škodu na zdraví podle zákoníku práce a podle občanského zákoníku . . .	329
352. Střet odpovědnosti za škodu na zdraví podle zákoníku práce a podle občanského zákoníku. Výrok rozhodnutí soudu	330
353. Regresní právo zaměstnavatele. Náhrada škody již nahrazené	

subjektem odpovědným podle občanského zákoníku	332
354. Regresní právo zaměstnavatele. Míra odpovědnosti škůdce vůči zaměstnanci	333
355. Regresní právo zaměstnavatele. Obsah a rozsah náhrady	334
356. Promlčení regresního práva zaměstnavatele	334
357. Regresní právo zaměstnavatele. Náhrada plnění poskytnutého nad rámec odpovědnosti zaměstnavatele	335
358. Regresní právo zaměstnavatele. Náhrada nákladů řízení o náhradu škody	335
359. Regresní právo zaměstnavatele. Odpovědnost zaměstnance jako provozovatele motorového vozidla za škodu	336

Vybraná ustanovení zákoníku práce	339
--	------------

Přehled uveřejněných judikátů podle právních předpisů	355
--	------------

Věcný rejstřík	383
---------------------------------	------------

PŘEHLED JUDIKATURY **ve věcech pracovněprávních**

Náhrada škody

2., aktualizované a rozšířené vydání

Sestavil
Jiří Doležilek

Vydávaný Přehled judikatury ve své druhé, aktualizované a rozšířené podobě navazuje na první, úspěšné vydání titulu Přehled judikatury ve věcech pracovněprávních – náhrada škody z roku 2006.

Vzhledem k tomu, že mezi prvním a druhým vydáním došlo k přijetí nového zákoníku práce č. 262/2006 Sb., účinného od 1. 1. 2007, je do tohoto vydání zařazena relevantní judikatura z období platnosti původního zákoníku práce č. 65/1965 Sb. s doplněnými odkazy na aktuální ustanovení nového zákoníku práce č. 262/2006 Sb., včetně judikatury vydané již za účinnosti nového zákoníku práce.

Výběr zahrnuje rozhodnutí Ústavního soudu, Nejvyššího soudu, Vrchního soudu v Praze, jakož i krajských soudů, jež byla publikována ve sbírkách judikatury či v časopisecké podobě (viz seznam zkratk).

V závěru publikace najde čtenář vybraná ustanovení zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce. Připojen je také rejstřík sestavený podle užitých právních předpisů, kde jsou uvedeny plné názvy právních předpisů citovaných v právních větech pouze jejich číselným označením. Vyhledávání v publikaci usnadní věcný rejstřík.

Domníváme se, že tato publikace může oslovit široké spektrum čtenářů, neboť je praktickou a přehlednou pomůckou nejen pro advokáty, soudce a pracovníky v oblasti lidských zdrojů, ale pro všechny, kdo v pracovněprávních vztazích vystupují, ať již v roli zaměstnance, nebo v roli zaměstnavatele.

Redakce

Užité zkratky pro citované prameny:

B	Bulletin Nejvyššího soudu ČR (v době do 31. 12. 1992) a Vrchního soudu v Praze (od 1. 1. 1993)
PrRo	Právní rozhledy
R	Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek
S III	Nejvyšší soud o občanském soudním řízení v některých věcech pracovních, občanskoprávních a rodinněprávních (Sborník stanovisek, závěrů, rozborů a zhodnocení soudní praxe, zpráv o rozhodování soudů a soudních rozhodnutí Nejvyššího soudu), vydal Nejvyšší soud ČSSR, Praha 1980
S IV	Nejvyšší soud ČSSR, Nejvyšší soud ČSR a Nejvyšší soud SSR o občanském soudním řízení a o řízení před státním notářstvím (Sborník stanovisek, zpráv o rozhodování soudů a soudních rozhodnutí Nejvyšších soudů ČSSR, ČSR a SSR), vydal Nejvyšší soud ČSSR, Praha 1986
Sb. n. u. ÚS	Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezů a usnesení, C. H. Beck, Praha
SoJ	Soudní judikatura
SoRo	Soudní rozhledy
SRNS	Soubor rozhodnutí Nejvyššího soudu

A. ODPOVĚDNOST ZAMĚŠTNANCE ZA ŠKODU

I. OBECNÁ ODPOVĚDNOST

1. Vyloučení odpovědnosti zaměstnance za škodu způsobenou třetí osobě

§ 250 zák. práce

Zaměstnanec, který při výkonu svého zaměstnání způsobí porušením povinností z pracovního poměru škodu cizímu podniku nebo jiné třetí osobě, odpovídá jen svému zaměstnavateli, a to v rozsahu a za podmínek zák. č. 71/1958 Sb.¹

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. 5. 1960, sp. zn. 4 Cz 48/60
R 46/60

2. Odpovědnost zaměstnance za škodu způsobenou třetí osobě

§ 250 zák. práce

Zásady, podle nichž zaměstnanec, který při výkonu svého zaměstnání způsobí porušením povinností z pracovního poměru škodu cizímu podniku nebo jiné třetí osobě, odpovídá jen svému zaměstnavateli, nelze použít v případě, kdy jde o vybočení zaměstnance z povinností vyplývajících z pracovního poměru.

Rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 9. 2. 1961, sp. zn. 11 Co 28/61
R 57/61

3. Souvislost porušení povinností zaměstnance s plněním jeho pracovních úkolů

§ 250, 274 zák. práce

Pri zodpovednosti za škodu spôsobenú zavineným porušením povinností z pracovného pomeru v súvislosti s plnením pracovných úloh nejde o akúkoľvek, teda aj len nepriamu súvislosť, ale o priamu súvislosť.

Ak pracovníci žalobcu oslavovali v sklade predajne vyplatenie odmeny za dobré umiestnenie v súťaži predajní o najlepšiu výzdobu výloh, pričom došlo k požiaru, keď žalovaná zabudla vypnúť pred opustením miestnosti elektrický rýchlovarič, na ktorom varila pre účastníkov oslavy kávu, nie je možné – pokiaľ ide o konanie žalovanej – hovoriť o zavinenom porušení povinností z pracovného pomeru v priamej súvislosti s plnením pracovných úloh.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 1969, sp. zn. 6 Cz 89/68
R 65/69

4. Meze plnění pracovních úkolů zaměstnancem a přímé souvislosti s ním

§ 250, 273, 274 zák. práce

Z mezi plnění pracovních úkolů a přímé souvislosti s ním nevybočuje taková

¹ Nyní v rozsahu a za podmínek uvedených v § 250, § 251 odst. 2, § 261 a § 257 zák. práce.

činnost pracovníka, která nepostrádá místní, časový a věcný (vnitřní účelový) vztah k plnění pracovních úkolů. Uvedená kritéria nemají ovšem stejný význam; rozhodující je věcný (vnitřní účelový) vztah, tj. vztah činnosti, jíž byla způsobena škoda, k pracovním úkolům. V podstatě jde o to, zda při činnosti, jíž byla způsobena škoda, sledoval pracovník z objektivního i subjektivního hlediska plnění pracovních úkolů.

Stanovisko bývalého Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 18. 11. 1970, sp. zn. Cpj 87/70 R 55/71, s. 156–157

5. Odpovědnost zaměstnance za škodu vzniklou zaměstnavateli zaplacením pokuty uložené orgánem bezpečnosti práce

§ 250 zák. práce

V případě posouzení důvodnosti žaloby organizace, která se domáhá vůči pracovníkovi náhrady škody, jež jí vznikla zaplacením pokuty uložené orgánem bezpečnosti práce, je třeba se v rámci zjišťování předpokladů odpovědnosti za škodu u žalovaného pracovníka zabývat zejména tím, zda k jeho povinnostem patřilo např. provádění pravidelných revizí bezpečnosti práce, zda k závadám shledaným orgánem bezpečnosti práce skutečně došlo (vzniknou-li o tom pochybnosti), zda mohl žalovaný pracovník sám provést nebo zajistit opravy revidovaných zařízení a zda kromě žalovaného pracovníka odpovídá za vzniklou škodu případně i další jiný pracovník. Zdůvodnění žalobního návrhu tím, že žalovaný pracovník odpo-

vídá za škodu „ve značné míře“, je nepostačující.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 1989, sp. zn. 6 Cz 37/89 R 2/92

6. Povaha otázky příčinné souvislosti mezi porušením právní povinnosti a vznikem škody

§ 250 zák. práce

Otázka příčinné souvislosti mezi jedním nebo opomenutím škůdce a vznikem škody je otázkou skutkovou, nikoli právní.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 2. 2002, sp. zn. 21 Cdo 300/2001 SRNS, svazek č. 14, s. 94

Z odůvodnění:

Podle § 172 odst. 1 zák. práce² zaměstnanec odpovídá zaměstnavateli za škodu, kterou mu způsobil zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.

Předpoklady vzniku odpovědnosti zaměstnance vůči zaměstnavateli za škodu způsobenou při plnění pracovních úkolů ve smyslu citovaného ustanovení jsou porušení pracovních povinností zaměstnancem, zavinění zaměstnance ve vztahu k tomuto porušení pracovní povinnosti, vznik škody a příčinná souvislost mezi zaviněným porušením pracovních povinností a vznikem škody. Ke vzniku povinnosti k náhradě škody je zapotřebí, aby všechny předpoklady byly splněny současně; chybí-li kterýkoliv z nich, nárok, a tedy ani povinnost k zaplacení, nevzniká. V řízení o náhradu škody podle § 172 zák.

² Nyní podle § 250 odst. 1 zák. práce.

práce³ má žalobce (zaměstnavatel) procesní povinnost tvrdit (srov. § 101 odst. 1 o. s. ř.) a posléze i prokázat (srov. § 120 odst. 1 a 3 o. s. ř.) všechny uvedené předpoklady potřebné pro vznik povinnosti k náhradě škody.

O vztah příčinné souvislosti se jedná tehdy, vznikla-li škoda následkem zaviněného porušení pracovních povinností zaměstnancem (tj. bez zaviněného porušení povinností zaměstnancem by škoda nevznikla tak, jak vznikla). Z hlediska naplnění příčinné souvislosti jako jednoho z předpokladů odpovědnosti za škodu nemůže stačit pouhé připuštění možnosti vzniku škody v důsledku zaviněného porušení povinností zaměstnancem, nýbrž musí být tato příčinná souvislost najisto postavena. Zaviněné porušení pracovních povinností zaměstnancem nemusí být jedinou příčinou vzniku škody; musí však být jednou z příčin, a to příčinou důležitou, podstatnou a značnou. Při řešení otázky příčinné souvislosti mezi jednáním nebo opomenutím zaměstnance a vznikem škody nejde o otázku právní, nýbrž o otázku skutkovou, jež nemůže být řešena obecně, ale pouze v konkrétních souvislostech. Postup při zjišťování příčinné souvislosti spočívá v tom, že škodu je třeba vyjmout z její všeobecné souvislosti a zkoumat ji izolovaně, pouze z hlediska jejích příčin. Protože příčinná souvislost je zákonitostí přírodní a společenskou, jde o hledání jevu, který škodu vyvolal. Z celého řetězce všeobecné příčinné souvislosti (každý jev má svou příčinu, zároveň však je příčinou jiného jevu) je třeba sledovat jen ty příčiny a následky, které jsou důležité pro odpovědnost za škodu.

Protože v případě odpovědnosti za škodu podle § 172 zák. práce⁴ jde o odpovědnost za zaviněné porušení povinností,

je třeba vždy též zkoumat (a prokazovat) zavinění jednatelova zaměstnance, jež je definováno jako psychický vztah škůdce k vlastnímu protiprávnímu jednání a ke škodě jako jeho následku. Aby se mohlo jednat o řetězec příčin a následků, v němž uvozující příčina (původní protiprávní jednání) je zároveň i příčinou následku na konci řetězce, je nezbytná přítomnost zavinění (alespoň ve formě nedbalosti) ve všech fázích řetězce příčin a následků.

7. Škoda způsobená zaviněným porušením povinností zaměstnance

§ 250, 257 zák. práce

Škoda ve smyslu ustanovení § 172 a § 179 zák. práce⁵ není pouhým souhrnem ztrát, které vznikly zaměstnavateli činností zaměstnance, nýbrž jen tou majetkovou újmou, která je důsledkem konkrétního porušení pracovních povinností a je s tímto porušením pracovních povinností v příčinné souvislosti. V případě objektivní kumulace více škodních událostí je třeba zkoumat splnění předpokladů odpovědnosti zaměstnance za škodu v každém škodním případě zvlášť.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 8. 2002, sp. zn. 21 Cdo 1111/2001
SoJ č. 10/02, s. 794

Z odůvodnění:

Z principu obecné odpovědnosti zaměstnance za škodu podle ustanovení § 172 odst. 1 zák. práce⁶ vyplývá, že zaměstnanec odpovídá jen za tu škodu, kterou při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním zaviněným porušením pracovních

³ Nyní podle § 250 zák. práce.

⁴ Nyní podle § 250 zák. práce.

⁵ Nyní ve smyslu ustanovení § 250 a § 257 zák. práce.

⁶ Nyní podle ustanovení § 250 odst. 1 zák. práce.

povinností skutečně způsobil. Předpokladem pro vznik odpovědnosti zaměstnance za škodu podle citovaného ustanovení je tedy porušení povinnosti zaměstnancem, vznik škody, příčinná souvislost mezi porušením povinnosti a vznikem škody a zavinění na straně zaměstnance.

Odvolací soud v posuzovaném případě dovodil, že žalobce porušil svou povinnost při plnění pracovních úkolů tím, že „stornoval 23 smluv“, neboť „v rozporu s vůlí svého zaměstnavatele“ přistoupil na „příkaz od podniku T.“, a že svou povinnost porušil úmyslně, protože „důvodem ke stornování smlouvy bylo, aby sám získal obchodní případy“.

Povinnosti pracovněprávního charakteru jsou stanoveny zaměstnanci právními předpisy, pracovním řádem, pracovní smlouvou, popř. (důsledně vzato) pokyny vedoucích zaměstnanců, kteří jsou oprávněni na jednotlivých stupních řízení stanovit a ukládat podřízeným zaměstnancům pracovní úkoly, organizovat, řídit a kontrolovat jejich práci a dávat jim k tomuto účelu závazné pokyny. Protiprávnost na straně zaměstnance je objektivně existující rozpor mezi určitým jednáním (opomenutím určitého jednání) zaměstnance a stanovenou právní povinností (stanoveným pravidlem chování). Protiprávnost je objektivním stavem, který je nebo není dán, který může a nemusí být způsoben zaviněním zaměstnance, jeho existence sama o sobě – jinak řečeno – není závislá na subjektivním vztahu zaměstnance ke svému chování, které se přiči stanoveným pravidlům chování, a k následkům tohoto chování – škodě. Odvolací soud dospívá k závěru, že žalovaný porušil svou právní povinnost tím, že „stornoval 23 smluv“, aniž objasnil, jakou faktickou (skutkovou) a právní situaci zmíněné „stornování“ zahrnuje, se kterým právem stanoveným pravidlem chování je zaviněn.

dlem chování je zjištěný postup žalovaného v rozporu a jakými úvahami se řídil, dovodil-li, že „důvodem ke stornování smlouvy bylo, aby sám získal obchodní případy“. Neuvádí rovněž, z čeho vycházel při svém závěru, že „majetkový prospěch vyčíslený obchodním rozpětím“ (souhrnem obchodního rozpětí ve 23 obchodních případech) ušel žalobci právě v příčinné souvislosti s protiprávním jednáním žalovaného; odůvodnění rozsudku odvolacího soudu v tomto směru naprosto nevyhovuje požadavkům vyplývajícím z ustanovení § 211 a § 157 odst. 2 o. s. ř. Uvedený závěr odvolacího soudu proto nemohl být v dovolacím řízení pro nedostatek důvodů přezkoumán.

Při vzniku odpovědnosti zaměstnance za škodu musí být splněny všechny předpoklady odpovědnosti za škodu současně; je proto nezbytné, aby také ve vztahu ke každé jednotlivé škodě byly splněny předpoklady vzniku odpovědnosti za škodu, tedy vznik škody, porušení povinnosti, příčinná souvislost mezi vznikem škody a tímto porušením povinnosti a zavinění zaměstnance. Již z toho vyplývá, že škoda ve smyslu § 172 a 179 zák. práce⁷ nemůže být pouhým souhrnem ztrát, které vznikly zaměstnavateli činností zaměstnance, ale že škoda v tomto smyslu je vždy jen tou majetkovou újmou, která je důsledkem konkrétního porušení pracovních povinností a s tímto porušením pracovních povinností je v bezprostřední příčinné souvislosti. I když v posuzované věci mělo být 23 zakázek společnosti T., B. z., š. p., „stornováno“ dne 25. 1. 1993 „na výslovný příkaz“ tohoto podniku, jednalo se o obchodní případy zpracované jednotlivě „v průběhu roku 1992“. Proto bylo třeba přihlídnout k tomu, že se mohly naplňovat odchýlně i předpoklady odpovědnosti žalovaného za případnou škodu, a jejich splnění tudíž příslušelo zkoumat v každém případě zvlášť.

⁷ Nyní ve smyslu § 250 a 257 zák. práce.

8. Zavinění zaměstnance

§ 250 zák. práce

Zavinění lze charakterizovat jako psychický vztah jednatelů ke svému jednání, které je protiprávní, a ke škodě jako následku takového jednání. Zavinění ve formě úmyslu (úmyslné zavinění) je dáno tehdy, jestliže jednatel věděl, že škodu může způsobit a chtěl škodu způsobit (úmysl přímý), nebo tehdy, když jednatel věděl, že škodu může způsobit, a pro případ, že ji způsobí, byl s tím srozuměn (úmysl nepřímý). Zavinění ve formě nedbalosti (nedbalostní zavinění) je dáno tehdy, jestliže jednatel věděl, že škodu může způsobit, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že ji nezpůsobí (nedbalost vědomá), nebo tehdy, jestliže jednatel nevěděl, že škodu může způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl (nedbalost nevědomá).

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 2. 2004, sp. zn. 21 Cdo 1059/2003
SRNS, svazek č. 28, s. 26⁸

9. Obecná odpovědnost zaměstnance za škodu vzniklou schodkem na svěřených hodnotách

§ 250 zák. práce

I když zaměstnanec nepřevzal hmotnou odpovědnost za svěřené hodnoty⁹ podniku, nelze vyloučit jeho obecnou odpovědnost za vzniklý schodek na těchto hodnotách. Je tedy třeba i v takovém případě zjistit výši schodku a objasnit,

jak zaměstnanec plnil své povinnosti při provádění pracovních úkolů, a to např. při přejímání zboží, při jeho skladování, při jeho zajištění před možným poškozením nebo odcizením, při vedení administrativy provozovny, při odesílání tržeb atd.

Rozhodnutí Krajského soudu v Praze ze dne 11. 11. 1959, sp. zn. 21 Co 737/59
R 32/60

10. Odpovědnost zaměstnance za škodu vzniklou neoprávněnými výplatami

§ 250 zák. práce

Vedoucí oddělení práce a mzdy, do jehož funkční náplně nespadá kontrola přítomnosti zaměstnanců na pracovišti, neodpovídá za škodu vzniklou podniku tím, že zaměstnancům byla neoprávněně vyplácena odměna za práci přesčas.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 1962, sp. zn. 2 Cz 73/62
R 10/63

Z odůvodnění:

Krajský soud shledal porušení závazku žalovaného v tom, že žalovaný při výkonu své funkce vedoucího oddělení práce a mzdy se dopustil nedbalosti, která měla za následek vznik škody. Krajský soud se však v této souvislosti měl zabývat další otázkou, zda žalovaný mohl předvídat škodlivé následky, zejména, že strážní, jimž měla být vyplácena odměna ve výši jedné třiadvacetiny celkového výdělku dosaženého v pravidelné pracovní době 46 hodin týdně, budou

⁸ Pouze právní věta. Text odůvodnění rozsudku je přístupný na internetových stránkách Nejvyššího soudu pod adresou: www.nsoud.cz.

⁹ Nyní jde o odpovědnost k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování.

si i nadále zvyšovat počet odpracovaných hodin vyznačováním přítomnosti na píchacích kartách počtem neodpovídajícím skutečnosti. Kdyby si krajský soud takovou otázku položil, musel by dojít nejen k závěru, že do funkční náplně vedoucího oddělení práce a mzdy nespadá kontrola přítomnosti pracovníků žalobce, ale i k dalšímu závěru, že u vedoucího oddělení práce a mzdy nelze klást požadavek takové předvídanosti, která by poskytla možnost odhalit nesprávné jednání třetích osob. Nelze proto na něm ani požadovat, aby nesl hmotné důsledky toho, že takové možné následky nepředvídal.

Avšak ani otázka příčinné souvislosti mezi jednáním, resp. opomenutím žalovaného a vzniklou škodou, která je předpokladem odpovědnosti zaměstnance, nebyla krajským soudem vyřešena do všech důsledků. Kdyby se krajský soud touto otázkou zabýval, nemohl by dojít k závěru, že jednání, resp. opomenutí žalovaného mělo za následek vznik škody. Škoda vznikla žalobci totiž nikoliv tím, že žalovaný – ať již bylo lze jeho vědomost o možných důsledcích předpokládat, či nikoli – se hlouběji nezabýval otázkou, zda občanští strážní nedostávají vyrovnání mzdy jinou formou, ale tím, že strážným byla vyplácena vyšší mzda než ta, která jim příslušela.

Tato vyšší mzda byla strážným vyplácena proto, že strážní zaznamenávali na píchacích kartách svoji přítomnost na pracovišti v rozporu se skutečným stavem. Škoda vznikla tedy v důsledku nesprávného, ať již úmyslného či nedbalostního jednání strážných a strážní byli také na úkor žalobce neprávem obohaceni. Žalobci proto vznikl nárok na vrácení přeplatků na mzdě proti strážným, kteří jednak v důsledku nesprávného označování přítomnosti

předstírali vyšší počet odpracovaných hodin, jednak se také skutečně na úkor žalobce neoprávněně obohatili.

11. Odpovědnost zaměstnance za škodu vzniklou v důsledku požáru

§ 250 zák. práce

Za škodu na zařízení provozovny i na svěřených hodnotách vzniklou v důsledku požáru, způsobeného zaměstnancem z nedbalosti, odpovídá zaměstnanec podle ustanovení o obecné odpovědnosti za škodu způsobenou porušením povinnosti z pracovního poměru.

Rozhodnutí Krajského soudu v Plzni ze dne 3. 5. 1962, sp. zn. 6 Co 1961/62
R 13/63

12. Odpovědnost zaměstnance za svěřené vozidlo

§ 250 zák. práce

Odpovědnost řidiče za svěřené motorové vozidlo nemůže být posuzována podle § 4 odst. 1, ani podle § 5 odst. 1 zák. č. 71/1958 Sb.¹⁰ Řidič může mít zvýšenou odpovědnost (§ 4 odst. 1 cit. zák.¹¹) zásadně jen za dopravované zboží.

Za škodu způsobenou havárií motorového vozidla odpovídá řidič za podmínek § 2 a v rozsahu podle § 6 cit. zák.¹²

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 1963, sp. zn. 2 Cz 33/63
R 59/63

¹⁰ Nyní podle § 252 odst. 1, ani podle § 255 odst. 1 zák. práce.

¹¹ Nyní § 252 odst. 1 zák. práce.

¹² Nyní za podmínky § 250 a v rozsahu podle § 257 zák. práce.

13. Souběh obecné a zvláštní odpovědnosti zaměstnanců za škodu

§ 250, 252, 255 zák. práce

Z úpravy zodpovědnosti za škodu způsobenou pracovníkem podle ustanovení oddílu druhého hlavy osméj Zákonníka práce¹³ vyplývá možnost volby organizací uplatnit nárok na náhradu škody z důvodu zodpovědnosti pracovníka za škodu v zmysle ustanovenia § 172 Zák. práce¹⁴, aj keď môže byť daná zodpovednosť iného pracovníka za tu istú škodu v zmysle ustanovenia § 176 Zák. práce alebo § 178 Zák. práce¹⁵.

Rozsudek bývalého Nejvyššího soudu SSR ze dne 22. 7. 1982, sp. zn. 6 Cz 6/82
R 29/84

Z odůvodnění:

Nemožno súhlasiť s právnym názorom súdu prvého stupňa, podľa ktorého žalobca bol povinný vymáhať škodu od pracovníčky, ktorá mala vec zverenú na písomné potvrdenie (§ 178 ods. 1 Zák. práce¹⁶), a iba v prípade, že by sa zbavila zodpovednosti podľa ustanovenia § 178 ods. 2 Zák. práce¹⁷, by bolo možné brať na zodpovednosť iného pracovníka podľa ustanovenia § 172 ods. 1 Zák. práce¹⁸. Ak prichádza do úvahy zodpovednosť dvoch alebo viacerých subjektov podľa ustanovení Zákonníka práce, treba posúdiť zodpovednosť každého z nich, aj keď poškodený uplatňuje nárok len proti jednému z týchto subjektov, a to so zreteľom na zásadu delenej zodpovednosti.

Súd túto zodpovednosť subjektov môže posúdiť ako otázku predbežnú.

14. Rozsah náhrady škody v prípade spoluzavinění zaměstnavatele

§ 257 odst. 4 zák. práce

Poměrné určenie náhrady škody v prípade spoluzavinění poškodeného podniku je primerené, jestliže odpovídá formě a stupni zavinění škůdce a poškozeného.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 1960, sp. zn. 4 Cz 96/60
R 12/61

15. Předpoklady pro úhradu poměrné části škody

§ 257 odst. 5 zák. práce

Predpokladom uloženia povinnosti uhradiť pomernú časť škody v zmysle ustanovenia § 179 ods. 5 Zák. práce¹⁹ je predovšetkým bezpečné zistenie zodpovednosti pracovníka za škodu, ktorá organizácii vznikla.

Rozsudek bývalého Nejvyššího soudu SSR ze dne 27. 1. 1972, sp. zn. 4 Cz 23/71
R 27/73

¹³ Nyní podle ustanovení hlavy II části jedenácté zák. práce.

¹⁴ Nyní ve smyslu ustanovení § 250 zák. práce.

¹⁵ Nyní ve smyslu ustanovení § 252 nebo § 255 zák. práce.

¹⁶ Nyní § 255 odst. 1 zák. práce.

¹⁷ Nyní podle ustanovení § 255 odst. 5 zák. práce.

¹⁸ Nyní podle ustanovení § 250 odst. 1 zák. práce.

¹⁹ Nyní ve smyslu ustanovení § 257 odst. 5 zák. práce.

16. Dělená odpovědnost více zaměstnanců

§ 257 odst. 5 zák. práce

Vznikne-li nárok na náhradu škody, která byla způsobena odpovědnými pracovníky socialistické organizace²⁰ zneužitím jejich pracovních funkcí – tedy v přímé souvislosti s plněním pracovních úkolů – již za účinnosti zákoníku práce č. 65/1965 Sb., nelze v žádném případě uložit solidární náhradu škody. Brání tomu ustanovení § 179 odst. 5 zák. práce²¹, v němž na rozdíl od občanského zákoníku je zásada dělené odpovědnosti vylučná, kdežto solidární odpovědnost se pro případy posuzované podle zákoníku práce nepřipouští ani jako výjimka.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 1967, sp. zn. 4 Tz 38/67
R 8/68 (trestní)

17. Rozsah náhrady škody v případě škody způsobené neznámým pachatelem

§ 257 odst. 5 zák. práce

Ustanovení § 179 odst. 5 zák. práce²² nedopadá tam, kde úmyslná škoda byla způsobena neznámým pachatelem, poněvadž v tomto případě není dosud zjištěno, že by úmyslný škůdce byl také pracovníkem organizace. V tomto případě může organizace uplatnit nárok na poměrnou náhradu škody proti pracovníkovi, který ke vzniku této škody přispěl porušením pracovních povinností z nebdalosti, a to v rozsahu odpovídajícím

²⁰ Nyní zaměstnavatele.

²¹ Nyní ustanovení § 257 odst. 5 zák. práce.

²² Nyní ustanovení § 257 odst. 5 zák. práce.

²³ Pouze právní věta. Text odůvodnění rozsudku je přístupný na internetových stránkách Nejvyššího soudu pod adresou: www.nsoud.cz.

míře jeho zavinění.

S III, s. 79

18. Způsob náhrady škody

§ 257 odst. 1 zák. práce

Celkové pojetí právní úpravy náhrady škody podle zákoníku práce nasvědčuje tomu, že z hlediska povinnosti nahradit škodu je namísto zpravidla náhrada v penězích. Tomu, kdo za škodu odpovídá, se dává ovšem i možnost, aby přivodil zánik nároku poškozeného na náhradu škody uvedením v předešlý stav.

S III, s. 77

19. Vliv skončení pracovního poměru na posuzování odpovědnosti zaměstnance za škodu

§ 250 zák. práce

Jestliže v důsledku zaviněného porušení povinností vyplývajících z pracovněprávního vztahu zaměstnancem začala zaměstnavateli vznikat škoda, okolnost, že pracovní poměr zaměstnance skončil, sama o sobě neznamená, že by věc neměla být nadále posuzována podle ustanovení o obecné odpovědnosti zaměstnance za škodu.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 1. 2004, sp. zn. 21 Cdo 1852/2003
SRNS, svazek č. 28, s. 26²³

Z odůvodnění:

Z hlediska skutkového stavu bylo v projednávané věci zjištěno, že žalovaný jako zaměstnanec žalobce se zařazením „řidič-dealer“ přestal bez omluvy docházet od 13. 5. 1996 do zaměstnání. Žalobce s ním proto ke dni 23. 5. 1996 okamžitě zrušil pracovní poměr podle ustanovení § 53 odst. 1 písm. b) zák. práce²⁴. V důsledku toho, že žalovaný nedocházel do zaměstnání a neplnil úkoly, které pro něj z pracovního poměru vyplývaly, měla žalobci v období května až července 1996 vzniknout škoda (na ušlém zisku), jejíž náhradu po žalovaném požaduje.

Odvolací soud při rozhodování o výši této škody dospěl k závěru, že žalobce může požadovat náhradu škody jen za dobu, po kterou trval pracovní poměr mezi žalobcem a žalovaným (tedy nejdéle do 23. 5. 1996), i kdyby žalobci vznikala škoda také po tomto datu. S tímto právním názorem nelze souhlasit.

Pracovníprávní vztahy vznikají mezi zaměstnanci a zaměstnavateli (§ 1 odst. 1 zák. práce²⁵). (...)

Individuální pracovníprávní vztahy vznikají v souvislosti s výkonem nesamostatné (závislé) práce zaměstnance pro zaměstnavatele, tj. práce, kterou fyzická osoba neprovádí vlastním jménem a na vlastní riziko, ale pro zaměstnavatele, podle jeho pokynů a na jeho nebezpečí. Tyto vztahy – jak je zřejmé ze zákoníku práce a z dalších právních předpisů – nevznikají jen mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, ale i mezi zaměstnavatelem a dalšími osobami, například pozůstalými

nebo dědici po zemřelém zaměstnanci anebo ručitelem za závazek zaměstnance vůči zaměstnavateli. Pracovníprávní vztahy současně nejsou omezeny jen na dobu trvání pracovního poměru, dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti. ... pracovníprávní vztahy jsou proto také například nároky zaměstnavatele nebo zaměstnance na náhradu škody podle ustanovení § 172 a násl. zák. práce²⁶, i když ke škodě došlo až po skončení pracovního poměru. Je tomu tak zejména proto, že právní důvod (příčina) vzniku tohoto odpovědnostního vztahu je právě v pracovníprávním vztahu mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem. Za pracovníprávní naopak nelze považovat takové vztahy, které prostrádají časový, místní a zejména věcný (vnitřní účelový) poměr k výkonu nesamostatné (závislé) práce, jako je například nájem služebního bytu zaměstnavatele zaměstnancem, půjčka poskytnutá zaměstnavatelem zaměstnanci apod. (srov. například odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2001, sp. zn. 21 Cdo 615/2001, uveřejněného pod č. 60 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2002).

Jestliže tedy zaviněným porušením povinností vyplývajících z pracovníprávního vztahu začala zaměstnavateli vznikat škoda (případně i jiná škoda), okolnost, že skončil pracovní poměr mezi zaměstnancem (škůdcem) a zaměstnavatelem (poškozeným), sama o sobě neznamená, že došlo k přetržení příčinné souvislosti mezi zaviněným porušením pracovních povinností a vznikající škodou. Podle hledisek uvedených v ustanovení § 172 a násl. zák. práce²⁷ je třeba věc posuzovat, dokud jsou naplňovány předpoklady odpovědnostního

²⁴ Nyní podle ustanovení § 55 odst. 1 písm. b) zák. práce.

²⁵ Nyní srov. § 1 písm. a) zák. práce.

²⁶ Nyní podle ustanovení § 250 a násl. zák. práce.

²⁷ Nyní ustanovení § 250 a násl. zák. práce.

vztahu (porušení pracovní povinnosti, zavinění zaměstnance, vznik škody u zaměstnavatele a příčinná souvislost mezi zaviněným porušením pracovních povinností a vznikající škodou).

V projednávané věci se zaviněného porušení pracovních povinností dopustil žalovaný tým, že přestal docházet do zaměstnání. Toto jeho jednání vedlo zaměstnavatele (žalobce) k tomu, že s ním okamžitě zrušil pracovní poměr. Zároveň musel také řešit situaci, která jednáním žalovaného vznikla – obsazení jeho pracovního místa „řidič-dealer“. V přímé souvislosti s tím vznikala žalobci (zaměstnavateli) nejen skutečná škoda [nevznikaly hodnoty, které svou prací žalovaný (zaměstnanec) měl vytvářet], ale i jiná škoda (majetek žalobce se předpokládaným způsobem neroz množoval – nevznikal důvodně očekávaný zisk). Tato situace trvala do doby, než se žalobce (při vynaložení přiměřeného úsilí) dostal do takového stavu, jako by zde porušení pracovních povinností ze strany žalovaného nebylo (bylo obsazeno pracovní místo „řidič-dealer“ a zaměstnanec, který toto místo zastával, byl dostatečně zapracován, aby práci žalovaného nahradil). Pro trvání doby, po kterou tato jiná škoda žalobci vznikala, bylo zcela nerozhodné, kdy skončil pracovní poměr žalovaného, a tím i porušování pracovních povinností nedocházením do zaměstnání. Jestliže příčinou vzniku jiné škody (nevznikal důvodně očekávaný zisk) byla skutečnost, že i po skončení pracovního poměru žalovaného nebyla práce „řidič-dealer“ odpovídajícím způsobem vykonávána, která ale byla vyvolána porušením pracovních povinností žalovaným (přestal docházet do zaměstnání), trvala příčinná souvislost mezi porušením pracovních povinností žalovaným

a vznikem škody na straně žalobce, bez ohledu na to, že v mezidobí pracovní poměr žalovaného zanikl, až do okamžiku, kdy práce „řidič-dealer“ odpovídajícím způsobem vykonávána byla.

20. Odpovědnost zaměstnance za škodu způsobenou zaměstnavateli tím, že se jeho pohledávka stala nedobytnou. Závěr o nedobytnosti pohledávky

§ 250, § 257 odst. 1 zák. práce

Způsobil-li zaměstnanec, že se zaměstnavatelova pohledávka za jeho dlužníkem stala nedobytnou, není pro účely řízení o náhradě tím způsobené škody nezbytné, aby závěr, že pohledávka je nedobytná, učinil soud v řízení vedeném vůči zaměstnavatelově dlužníku.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2008, sp. zn. 21 Cdo 480/2007
R 77/08²⁸

Z odůvodnění:

Škoda je jedním z předpokladů pro vznik obecné odpovědnosti zaměstnance za škodu podle ustanovení § 172 zák. práce²⁹. Škodou se rozumí újma, která nastala (projevuje se) v majetkové sféře poškozeného (tj. majetková újma) a je objektivně vyjádřitelná v penězích. Skutečnou škodou (§ 179 odst. 1 zák. práce³⁰) je nastalé zmenšení majetku poškozeného zaměstnavatele. Zaměstnanec, který odpovídá za škodu podle ustanovení § 172 zák. práce³¹, je v zásadě povinen nahradit zaměstnavateli skutečnou

²⁸ Rozhodnutí bylo publikováno též v SoJ č. 8/08, s. 634.

²⁹ Nyní podle ustanovení § 250 zák. práce.

³⁰ Nyní § 257 odst. 1 zák. práce.

³¹ Nyní podle ustanovení § 250 zák. práce.

škodu, a to v penězích, jestliže škodu neodčiní uvedením v předešlý stav (srov. § 179 odst. 1 zák. práce³²); pouze byla-li škoda způsobena zaměstnancem úmyslně, může zaměstnavatel požadovat náhradu i jiné škody (srov. § 179 odst. 3 zák. práce³³).

Jak bylo uvedeno již výše, v řízení o náhradu škody podle ustanovení § 172 zák. práce³⁴ je povinen vznik škody na své straně prokázat poškozený zaměstnavatel, na němž tak leží důkazní břemeno o tom, že škoda vznikla. Aby byl splněn tento zákonný předpoklad, musí škoda existovat nejpozději v době, kdy soud o uplatněném nároku rozhoduje. I pro rozhodování soudu o nároku na náhradu škody totiž platí – jak správně zdůrazňuje rovněž soud prvního stupně – ustanovení § 154 odst. 1 o. s. ř., které stanoví, že pro rozsudek je rozhodující stav v době jeho vyhlášení. To znamená, že rozhodující je skutkový stav věci, jaký je v době, kdy soud vyhlašuje své rozhodnutí, a nikoliv stav, který s větší či menší pravděpodobností v blízké době nastane. Neexistuje-li škoda v době rozhodování soudu o uplatněném nároku na její náhradu, byl nárok uplatněn předčasně, což má za následek zamítnutí žaloby, aniž by bylo třeba zabývat se splněním dalších předpokladů odpovědnosti za škodu.

Odvolacímu soudu je nutno přisvědčit, jestliže, vycházející ze shora uvedeného, dovodil, že vznik škody nelze spojovat s neuhrazením pohledávky z nedoplatku kupní ceny obchodním partnerem žalobce, a že ke vzniku škody dochází až v případě, je-li „žalobcem tvrzená nevyzpytatelnost“ pohledávky objektivně prokázána. S jeho názorem, že o nevymahatelnou pohledávku v takovém případě půjde až tehdy, do-

jde-li kupř. k „zastavení exekuce pro nedostatek majetku povinného, či zrušení konkursu na majetek úpadce z téhož důvodu“, však nelze souhlasit.

Je mimo pochybnost, že skutečnou škodu ve smyslu ustanovení § 179 odst. 1 zák. práce³⁵ může představovat také splatná pohledávka zaměstnavatele, kterou – vzhledem k okolnostem případu – lze považovat za nevymahatelnou. I v tomto případě lze totiž hovořit o újmě, která nastala (projevila se) v majetkové sféře poškozeného (zaměstnavatele), spočívá ve změnění jeho majetkového stavu a je objektivně vyjádřitelná (vyčíslitelná) všeobecným ekvivalentem (penězi), a je tudíž napravitelná, nedochází-li k naturální restituci, především poskytnutím peněz (srov. stanovisko býv. Nejvyššího soudu ze dne 18. 11. 1970, sp. zn. Cpj 87/70, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1971, pod poř. č. 55, str. 151, v němž obsažené obecné pojetí škody lze *mutatis mutandis* vztáhnout i na oblast pracovních vztahů).

Pro závěr o tom, zda se jedná o nevymahatelnou pohledávku, nepochybně nejsou významné subjektivní představy věřitele o míře jeho úspěšnosti v případném soudním řízení (a následném exekučním řízení) vedeném proti dlužníkovi, které se mohou odvíjet například od nedostatku „dokladů osvědčujících uskutečnění obchodního případu“. Rozhodující z tohoto pohledu je pouze objektivní zjištění, že se oprávněný subjekt (věřitel) skutečně svého práva nedomůže.

Uvedené objektivní zjištění je bezpochyby možné učinit, nesplní-li povinný svůj

³² Nyní srov. § 257 odst. 1 zák. práce.

³³ Nyní může zaměstnavatel v případě úmyslně způsobené škody požadovat i náhradu ušlého zisku (srov. § 257 odst. 3 zák. práce).

³⁴ Nyní podle ustanovení § 250 zák. práce.

³⁵ Nyní ve smyslu ustanovení § 257 odst. 1 zák. práce.

závazek ani na základě vykonatelného soudního rozhodnutí nebo rozhodčího nálezu, a výkon rozhodnutí musí být – jak správně uvažuje odvolací soud – zastaven „pro nedostatek majetku“, nebo nemohou-li se oprávněné subjekty (věřitelé) z téhož důvodu domoci upokojení svých pohledávek v rámci soudního řízení konkursního nebo vyrovnacího podle zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů³⁶. Názor odvolacího soudu, že pouze tyto skutečnosti mohou osvědčit nevymahatelnost pohledávky, by však doveden do důsledků znamenal, že zaměstnavatel, aby se vůbec mohl proti zaměstnanci domáhat náhrady škody, by byl povinen za všech okolností v příslušném řízení uplatnit svoji pohledávku za dlužníkem ze závazkového vztahu, i kdyby – jak tomu v životě nikoli ojediněle bývá – bylo mimo jakoukoli pochybnost, že s ohledem na okolnosti případu jde o postup výlučně formální. V případném sporu o náhradu škody podle ustanovení § 172 zák. práce³⁷ musí zaměstnavatel samozřejmě vážit, zda okolnosti konkrétního případu odůvodňují závěr, že uplatnění pohledávky za dlužníkem

by nemohlo přinést praktický výsledek a znamenalo by jediné zbytečné rozmnožování sporů, a zda tedy unese důkazní břemeno o tom, že vznikla škoda v podobě nevymahatelné pohledávky. Tento postup však není předem vyloučen již z toho důvodu, že – a v tom lze dovolateli přisvědčit – „v našem právním řádu není ustanovení o preferenci jednoho řízení před druhým“; vzhledem k tomu nemůže být v těchto případech předpokladem pro uplatnění práva na náhradu škody bezúspěšné vyčerpání zákoných prostředků k vymožení pohledávky proti dlužníkovi ze závazkového vztahu.

Z uvedeného vyplývá, že odpovědnost obligačního dlužníka za splnění závazku z kupní smlouvy vůči zaměstnavateli zaměstnance jako věřiteli a odpovědnost zaměstnance za škodu, kterou zaměstnavateli způsobil zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním, ob stojí vedle sebe. Ke vzniku škody dochází okamžikem, kdy je vzhledem k okolnostem případu nepochybné, že pohledávka za obligačním dlužníkem je nevymahatelná.

³⁶ Nyní srov. též zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

³⁷ Nyní podle ustanovení § 250 zák. práce.

II. ODPOVĚDNOST ZAMĚŠTNANCE ZA ŠKODU PŘI NEPLATNÉM ROZVÁZÁNÍ PRACOVNÍHO POMĚRU

21. Právo zaměstnavatele na náhradu škody podle § 70 zákoníku práce

§ 70 zák. práce

Uplatnění nároku na náhradu škody ze strany organizace podle ustanovení § 62 zák. práce³⁸ musí předcházet postup podle ustanovení § 52 zák. práce³⁹.

S III, s. 100

22. Právo zaměstnavatele na náhradu škody podle § 70 zákoníku práce

§ 70, 250 zák. práce

Rozvázal-li pracovní poměr pracovník, může organizace tomu čelit žalobou podle ustanovení § 52 zák. práce, popřípadě uplatněním neplatnosti rozvázání

pracovního poměru u soudu žalobou podle ustanovení § 64 zák. práce, a to i uplatněním obou těchto nároků v jedné žalobě; rozhodne-li soud, že výpovědní důvod není dán nebo že výpověď (okamžitě zrušení) je neplatná⁴⁰, bude délka dalšího trvání pracovního poměru (obdobně jak je tomu u rozvázání pracovního poměru organizací) závislá na tom, zda organizace trvá na tom, aby pracovník dále konal svou práci, či nikoliv. Jen v případě, že organizace trvá na dalším konání práce, a za dalšího předpokladu, že to pracovníku oznámí, vznikne organizaci nárok na náhradu škody vzniklé tím, že pracovník této její výzvě nevyhověl (§ 62 odst. 1 zák. práce⁴¹). Právním důvodem tohoto nároku není zaviněné porušení právní povinnosti ve smyslu ustanovení § 172 zák. práce⁴²; jde tu o sankci za neplatné rozvázání pracovního poměru.

S III, s. 146

³⁸ Nyní podle ustanovení § 70 zák. práce.

³⁹ Nyní podle ustanovení § 72 zák. práce.

⁴⁰ Z možností uvedených v právní větě v současné době přichází v úvahu pouze podání žaloby o neplatnost rozvázání pracovního poměru podle § 72 zák. práce a rozhodnutí soudu o neplatnosti výpovědi (okamžitého zrušení pracovního poměru nebo zrušení pracovního poměru ve zkušební době).

⁴¹ Nyní § 70 odst. 1 zák. práce.

⁴² Nyní ve smyslu ustanovení § 250 zák. práce.

III. ODPOVĚDNOST ZA SCHODEK NA SVĚŘENÝCH HODNOTÁCH, KTERÉ JE ZAMĚSTNANEC POVINEN VYÚČTOVAT

23. Účinnost dohody o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování

§ 252 odst. 1, § 252 odst. 3 zák. práce

Smlouva o hmotné odpovědnosti⁴³ se stává perfektní až podpisem smlouvy a působí ode dne jejího podpisu. Její sjednání se zpětnou účinností je v rozporu s účelem zákona.

Rozhodnutí Okresního soudu v Plzni
ze dne 7. 5. 1960, sp. zn. 13 C 33/59
R 28/61

24. Počátek účinnosti dohody o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování.

Odkládací podmínka

§ 252 odst. 1 zák. práce

Počátek účinnosti dohody o hmotné odpovědnosti⁴⁴ lze vázat na splnění odkládací podmínky.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 5. 2007, sp. zn. 21 Cdo 920/2006
SoJ č. 9/07, s. 692

Z odůvodnění:

Dohoda o hmotné odpovědnosti⁴⁵ musí obsahovat závazek zaměstnance převzít odpovědnost za hodnoty, které mu zaměstnavatel svěří a které je zaměstnanec povinen vyúčtovat (§ 176 odst. 1 zák. práce⁴⁶). Předpokladem platnosti dohody o hmotné odpovědnosti naproti tomu není uvedení funkce a pracoviště zaměstnance, se kterými je jeho hmotná odpovědnost spojena, ani vymezení hodnot, za které zaměstnanec převzal hmotnou odpovědnost. Z tohoto pohledu není samo o sobě významné, zda po vzniku pracovního poměru a po sepsání dohody o hmotné odpovědnosti dojde ke změně sjednaných pracovních podmínek ohledně sjednaného druhu práce. Podstatné je, zda zaměstnanec podepsal dohodu o hmotné odpovědnosti, a zda při výkonu pracovní činnosti přichází do styku s hodnotami, které je povinen vyúčtovat. Není však vyloučeno, aby – tak, jako u kteréhokoliv jiného právního úkonu – byl vznik účinků platně uzavřené dohody o hmotné odpovědnosti vázán na splnění podmínky (§ 241 odst. 1 zák. práce⁴⁷).

Odvolací soud v posuzované věci vycházel ze zjištění, že žalovaná 2) odpovídá za zjištěný schodek, neboť dohodou o hmotné odpovědnosti ze dne 1. 6. 1995 převzala odpovědnost „za svěřené hodnoty: pokladní hotovost, cestovní šeky, jiné pokladní hodnoty, pokladní poukázky, jakož i za hodnoty,

⁴³ Nyní dohoda o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování (dále též „dohoda o odpovědnosti“).

⁴⁴ Nyní dohody o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování.

⁴⁵ Nyní dohoda o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování.

⁴⁶ Nyní § 252 odst. 1 zák. práce.

⁴⁷ Nyní § 36 odst. 1 obč. zák. (srov. § 18 zák. práce).

teré při výkonu své funkce v bance kdykoliv později řádně převezme“ (srov. Čl. 1), a že tedy – dovedeno do důsledků – uzavřená dohoda je nejen platná, ale i účinná. Takovéto hodnocení důkazů v řízení provedených však nelze považovat za odpovídající zákonu, neboť odvolací soud do procesu hodnocení důkazů nezahrnul skutečnosti a důkazy, které závěru odvolacího soudu odporují, a s těmi-to důkazy se nevypořádal. V dohodě o hmotné odpovědnosti totiž bylo dále – kromě jiného (srov. Čl. 8 větu druhou) – ujednáno, že „tato dohoda vstupuje v platnost dnem podpisu oběma stranami a stává se účinnou dnem sepsání předávacího protokolu dle Čl. 1“. I když dohodou o hmotné odpovědnosti přejímá zaměstnanec odpovědnost za schodek na kterémkoliv pracovišti, v kterémkoliv funkci spojené s touto odpovědností, neznamená to automaticky, že dohoda se stává platnou a účinnou vždy od okamžiku jejího podpisu. Stejně tak není předpokladem platnosti dohody o hmotné odpovědnosti – obecně vzato – vykonání inventarizace svěřených hodnot, a tudíž ani sepsání „předávacího protokolu“. Protože však účinky uzavřeného právního úkonu lze vázat na splnění podmínky, bylo třeba v posuzovaném případě v rámci hodnocení důkazů vyložit, jaké důsledky z hlediska účinnosti dohody ze dne 1. 6. 1995 má v dané věci ujednání účastníků obsažené v Čl. 8 této dohody, a zda uvedené ujednání vlastně nepředstavuje sjednání odkládací podmínky. Závěr odvolacího soudu o tom, že dohoda o hmotné odpovědnosti je nejen platná, ale i účinná, je za tohoto stavu předčasný.

25. Platnost dohody o společné

odpovědnosti za schodek, ve které nebyl ustanoven vedoucí

§ 252 odst. 1, § 260 zák. práce

Skutečnost, že ve smlouvě o kolektivní hmotné odpovědnosti⁴⁸ nebyl ustanoven vedoucí, nemá za následek neplatnost celé smlouvy. Pokud v této smlouvě nebyl vedoucí ustanoven, je nutno vycházet z toho, že všichni kolektivně hmotně odpovědní zaměstnanci⁴⁹ mají stejné postavení členů kolektivu (prodavačů) a odpovídají za škodu do výše průměrného výděлку za jeden měsíc. Okolnost, že vedoucí nebyl ustanoven, nemůže jít na vrub členům kolektivu, ale jde k tíži podniku, který smlouvu o kolektivní hmotné odpovědnosti⁵⁰ také podepsal.

Rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 16. 8. 1962, sp. zn. 9 C 173/62
R 5/63

26. Platnost dohody o odpovědnosti z hlediska existence pracovněprávního vztahu

§ 252 odst. 1 zák. práce

Pre platnosť dohody o hmotnej zodpovednosti⁵¹ sa vyžaduje, aby medzi jej účastníkmi bol pracovnoprávny vzťah.

Nie je vylúčené, aby dohoda o hmotnej zodpovednosti⁵² bola obsiahnutá v pracovnej zmluve.

Zhodnocení bývalého Nejvyššího soudu

⁴⁸ Nyní v dohodě o společné odpovědnosti.

⁴⁹ Nyní společně odpovědní zaměstnanci.

⁵⁰ Nyní dohodu o společné odpovědnosti.

⁵¹ Nyní pro platnost dohody o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování.

⁵² Nyní dohoda o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování.

27. Platnost dohody o odpovědnosti uzavřené při dohodě o pracovní činnosti

§ 252 odst. 1, § 74 a násl. zák. práce

Dohoda o hmotné odpovědnosti⁵³ může být uzavřena i při dohodě o pracích konaných mimo pracovní poměr, jmenovitě při dohodě o pracovní činnosti.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 1968, sp. zn. 6 Cz 38/68
R 98/68

28. Forma dohody o odpovědnosti

§ 252 odst. 3 zák. práce

Podmínkou vzniku platnej dohody o hmotnej zodpovednosti⁵⁴ je jej písomná forma. Ustanovenie § 176 ods. 2 Zák. práce⁵⁵ na jej nedodrzenie výslovne viaže neplatnosť dohody.

Zhodnocení bývalého Nejvyššího soudu SSR ze dne 6. 11. 1975, sp. zn. Cpj 50/75
R 12/76, s. 63

29. Podmínky platnosti dohody o odpovědnosti

§ 252 odst. 1, § 252 odst. 3 zák. práce

Podmienkou platnosti dohody o hmotnej zodpovednosti⁵⁶ je existencia pracovno-právneho vzťahu medzi účastníkmi, t. j. pracovného pomeru alebo dohody o pracovnej činnosti. V zmysle ustanovenia § 176 ods. 2 Zák. práce⁵⁷ je písomná forma ďalšou podmienkou vzniku platnej dohody o hmotnej zodpovednosti⁵⁸.

Stanovisko bývalého Nejvyššího soudu SSR ze dne 4. 6. 1981, sp. zn. Cpj 13/81
R 55/84, s. 276

30. Platnost dohody o odpovědnosti z hlediska označení zaměstnavatele v dohodě

§ 252 odst. 1, § 252 odst. 3 zák. práce

Za situace, kdy pracovněprávní předpisy nepředepisují povinnost označit zaměstnavatelský subjekt jeho obchodním jménem a kdy bylo nepochybné, kdo je účastníkem právního úkonu, nebyla podle názoru Ústavního soudu dotčena písemná forma dohody o hmotné odpovědnosti⁵⁹. Ústavní soud se proto nemohl ztotožnit s názorem obecných soudů, které v nepřesném označení zaměstnavatelského subjektu shledaly nesplnění požadavku písemné formy. Uvedený postup obecných soudů by vyjadřoval přepjatý formalismus, jehož důsledkem by byla zjevná nespravedlnost, a došlo tak

⁵³ Nyní dohoda o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování.

⁵⁴ Nyní dohody o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování.

⁵⁵ Nyní ustanovení § 252 odst. 3 zák. práce.

⁵⁶ Nyní dohody o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování.

⁵⁷ Nyní ve smyslu ustanovení § 252 odst. 3 zák. práce.

⁵⁸ Nyní dohody o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování.

⁵⁹ Nyní dohody o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování.

k dotčení smyslu občanského soudního řízení, tak jak je vymezen v § 1 o. s. ř., a v podstatě i práva na soudní ochranu.

Nález Ústavního soudu ze dne 12. 7. 2001, sp. zn. IV. ÚS 160/99
Sb. n. u. ÚS, svazek č. 23, s. 135–139

Z odůvodnění:

Z požadavku písemné formy plyne, že z listiny musí být mimo jiné patrné, kdo projev vůle učinil. Pro posouzení dané věci se právě tato otázka ukazuje jako otázka rozhodující. Stěžovatelka v uzavřené pracovní smlouvě, jejíž součástí byla i dohoda o hmotné odpovědnosti⁶⁰, vyznačila sebe jako zaměstnavatelský subjekt označením „Firma K., zastoupená I. K.“, tedy uvedla zde své dřívější obchodní jméno, a smlouvu opatřila svým vlastnoručním podpisem. Ze souvislosti známých účastníků při uzavírání předmětné smlouvy nevznikly pochybnosti o tom, kdo je zaměstnavatelským subjektem, a ani žalovaná strana v průběhu soudního řízení takovou pochybnost nevznesla. V odůvodnění odporu proti platebnímu rozkazu pak žalovaná výslovně uvedla, že je pravdou, že byla u stěžovatelky zaměstnána jako pracovnice s hmotnou odpovědností. Ve vyjádření k odvolání stěžovatelky se žalovaná pouze připojila k názoru prvoinstančního soudu o nesprávném označení zaměstnavatelského subjektu. V této souvislosti je třeba připomenout ustanovení § 240 zák. práce⁶¹, které stanoví, že projev vůle je třeba vykládat tak, jak to se zřetelem k okolnostem, za kterých byl učiněn, odpovídá pravidlům slušnosti a občanského sou-

žití. Za situace, kdy pracovněprávní předpisy nepředepisují povinnost označit zaměstnavatelský subjekt jeho obchodním jménem, a kdy bylo nepochybné, kdo je účastníkem právního úkonu, nebyla podle názoru Ústavního soudu dotčena písemnost předmětné dohody o hmotné odpovědnosti.

31. Platnost dohody o odpovědnosti z hlediska věku zaměstnance při jejím uzavření

§ 252 odst. 1, § 252 odst. 2 zák. práce

Význam, důležitost' a právně následky uzavretia dohody o hmotnej zodpovednosti⁶² nachádzajú výraz v ustanovení § 11 ods. 2 Zák. práce⁶³, podľa ktorého pracovník môže uzavrieť dohodu o hmotnej zodpovednosti⁶⁴ len po dovršení osemnástich rokov veku. Nedodržanie tejto hmotnoprávnej podmienky robí dohodu o hmotnej zodpovednosti⁶⁵ neplatnú [§ 242 ods. 1 písm. a) Zák. práce⁶⁶].

Zhodnocení bývalého Nejvyššího soudu SSR ze dne 6. 11. 1975, sp. zn. Cpj 50/75
R 12/76, s. 63

32. Platnost dohody o odpovědnosti z hlediska věku zaměstnance při jejím uzavření

§ 252 odst. 1, § 252 odst. 2 zák. práce

Dohodu o hmotné odpovědnosti⁶⁷ může pracovník platně uzavřít již v průběhu

⁶⁰ Nyní dohoda o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování.

⁶¹ Nyní srov. ustanovení § 18 zák. práce a § 35 odst. 2 a 3 obč. zák.

⁶² Nyní dohody o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování.

⁶³ Nyní srov. ustanovení § 252 odst. 2 zák. práce.

⁶⁴ Nyní dohodu o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování.

⁶⁵ Nyní dohodu o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování.

⁶⁶ Nyní srov. § 18 zák. práce a § 39 obč. zák.

⁶⁷ Nyní dohodu o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování.